

سرمدی عالمی
 ۱۳۰۷

پنجشنبه کو نایب نشرو نو فنی و ادبی هفت روزگاری

غاز لیوناته‌سی فصل یا بیلیر؟ طباً دهربره نافع‌میر؟

(ما بعد عدد ۱۲)

جمله‌نک معلومی اولدینی اوزره شیشه‌لرک آغزلی
یا سیفونلیدر و یاخود جامدن بر یوورلاق ایله قابیلدر .
شیشه‌لر طولدر یله جفی وقت باش آشاغی طوئیلوب
طولقدن صوکره طوغرلقدن شیشه‌نک ایچنده کی
حامض قاربون غازی‌نک طیشاری چیقمق ایچون اجرا
ایلدیکی تصدیق سببیه آغزلی کنیدیلکندن سد
اولنور .

منوال مشروح اوزره شیشه‌لره ماکندهن غازی
صو طولدرلمازدن اول مطلوب اولان شروبندن مثلاً
عادی بیاض شکر شروبندن یاخود ویشنه، چلک، فرنک
اوزومی، وانیلیا، طورنج، پورتقال شروبندن برر
مقدار قونیه‌رق رنگلری ولدتلی مختلف غاز لیوناته‌لری
اعمال اولتخدهدر .

غاز لیوناته‌لرینک اعمال واستحضارنده اک زیاده دقه
شایان اولان شی فابریقه‌تورلرک اهل طبیعت وصاحب
وجدان اولسی وفابریقه‌ده قوللانیله جفی اجزا وادوانک
صاف وتمیز بولنشی، شروبدرک بوزوق واکشیش اولماسی،
ترقوس صوی، قویو صوی، حوض صوی، حتی جشمه
صوی بیه قوللانیلوب قره قولاق صوی صرف واستعمال
ایلمسی و آلتلردخی مهم‌امکن جامدن معمول بولنسیدر .
موجود غازوز فابریقه‌لرندن مقبوله شایان اولانی سلطان
محمود ترهبسی قارشیسنده کی اجزای هامیک امیرزه‌یان
افدینک تحت اداره‌سنده بولنان فابریقه‌ده، چونکه
قوللانه جفی اجزانک نفاست ویا مغشوشیتی البته بر اجزای
دها ای بیه جکندن دیگر لرینک اوزرینه اولدجقه رجحانی
واردر . غاز لیوناته‌سی یاقق ایچون مطلقاً بر فابریقه‌یه
احتیاج وارمیدر؟ . . . خیر؛ غاز لیوناته‌سندن مقصد حامض
قاربون غازی محلولی اولدینی اوکره ندکدن صوکره آرتق
هربرده، هر زمان غاز لیوناته‌سی یا بیلسی ممکندر .

اجزاخا لدرده غاز لیوناته‌سی سفوفی نامیه بر قوطی
دروننده آلیسی ماوی، آلیسی بیاض اولق اوزره

اون ایکی کاغد توز ساتیلیر . آنلرک هرماوی کاغذنده
۵۰ غرام شکر ایله ۳ غرام لیون طوزی بولنوب
بیاض کاغذلرندده یالکر ایکشیر غرام فحمت صود
واردر . ایشته بولردن بر دانه ماوی کاغد آلتوب یاییم
اوقه قدر بر شیشه صوده اربتدکدن صوکره بیاض
کاغذده کنی علاوه ایتمی و شیشینی صاللاوب قاردجقه
ایچمیلدر . بین الناس معلوم اولان سدلیچ توزی دخی
بشقه برشی اولیوب بونک عینی ایسهده آنک حامضی
بیاض کاغذده و طی ماوی کاغذده بولندیقندن اول
بیاضی حل ایدوب صوکره ماویسی قالمیدر؛ سدلیچده
براز مهمل خاصه‌سی دخی اولدینی اونوتامایدر .

بولردن بشقه اجزاخا لدرده حامض قاربون غازی
استحصالی ایچون اوزری تل قفسه یاخود حصیره اولرتش
بری بیوجک، دیکری کوجوک ایکی بالوندن عبارت
مخصوص شیشه‌لر واردرکه آنلرک اسمی دخی فرانزجه
«غازوون»، ترکیه مولد غاز یاخود سدلیچ شیشه‌سیدر .
ایشته آنک ایچنده دخی غاز لیوناته‌سی یا بیلیر؛ فقط فصل
یا بیه جفی وعلاجلر هانکی بالونه قونیه جفی اجزایندن
صوروب اوکر غلیدر .

غاز لیوناته‌سنک شرب واستعمالی طباً نافع‌می
ویامضر میدر؟ ایشته بوراسنی کوزلجه آکلامق و آکلاتق
ایچون حامض قاربون غازی‌نک خواص طبیه و فیسو-
لوژیسندن بر مقدار جق اولسون بحث ابدنک لازمدر :

حامض قاربون غازی‌نک قوقلامق صورتنشله مضر
اولدینی یعنی تنفسی ابطال ایده جکی ذکر اولتخده .
وجودک خارجنده بر نقطه‌یه «دوش» صورتیله تماس
ایتدیرلرکه مبطل حس موضعی کی اجرای فعل وتأثیر
ایدر . داخلاً استعمالی محلول شکندهدر . بونک محلولی
لیوناته کی اکسی اولدینی آرتق جمله‌نک معلومیدر .
اکشیک دخی حامض اولدیقندن ناشیدر . ماکولات
ومشروبات میاننده استعمال اولنان حامضات ایکی نوعدر:
برقیمی حامضات نباتیهدر [لیون، پورتقال صولری کی]
دیکر قسمی دخی حامضات معدنیهدر [زاج یانی، تیزاب

طوز روحی، حامض قاربون کېي. بو صورتده حامض قاربون غازي حامضات معدنيه يعنى حامضات غير عضويه دن معدود اولغله مضاد تبه ادويه نك ملطقات صنفه داخلدر. في الواقع ليون، پورتقال كي حامضات عضويه قدر نافع دكلسهده هر حالده حامض قاربون غازي نك محلولي دخي عطشي وحرارتي تعديل وتخفيف ايدر. معدني موقتاً تنبيه ايلديكي جهتله اشتهاي بالتحريرك فعل هضمي تسهيل ايلر؛ الام عصبيه معدويه يي تسكين ايدرك قي وغيثاني كلياً قطع ايدر. افرازات بولي يي دخي ترسيد ايلديكي مجربدر. حامض قاربون غازي محلولك شوخاصه لرندن ناشي معده صانجيسنده، عسرت وبطالت هضمه. باغرضاق الهابنده، صفراوي عملدرده، تشنجي غثياندرده. قوم علتنده، مراقيلنده، قادي نرك عادت لرني زور كورمه لرنده. قره جكر امتلا ننده، صفرا طاشلر نده ودها سار بوكي خسته لقلدرده كال موقيتله استعمال اولمقدهدر.

فن تداويده مستعمل اولان معدن سورلرندن الكزياده حامض قاربون غازي حاوي بولان و ذكر وتعداد ايديلن امراض مختلفهده نفقي كوريلن «سلتر، پوغ، سن غاليه، قونديللاق، سن ماري، شاتلردون، ويس سورسر، اورمزا، سپا» سورلريدر. خداوندكار ولايت جليله سي داخلنده اينه كول قضاسنه ملحق چيتلي قريه سندن نبعان ايدن چيتلي معدن صوينده دخي اولدقچي حامض قاربون غازي بولنديغدن اشاي طعمامده هضمي تسهيل واشتهاي تحريك ايلك خصوصنده غايت نافعدر. معافيه «كلوا واشمرا» امرالهي سته تبيعتله لزوملو لزومسر، آج، طوق هر زمانده افراط اوزره غاز ليوناته سنك استعمالندن بر نوع سكر [سر خوشلق] حاصل اوله رق انجامنده مضرتي طوقونه جفني شيليدر. (انتي)

§

انكشاف ازهارك زمانه ايله اولده مناسبتى حكماي طبيعون حيوانات ونباتاتك اظهار ايدمكده.

(لنه) نك زوالى چچيك ساعتى

كارى علامت حياييه يي فن كوزلكيله معاينه وتجربه ايدمك بر جوق اسرار و قوانين طبيعي يي ميدانه چيقار مشلدر. مثلاً هيز قوشلرك ترنماتي دينامه مشلدر؛ فقط بوترنماتك كليشي كوزل وعادتا آرزوي حيوانه تابع اولديغني ظن ايدميورز.